

Motion till riksdagen 2005/06:N366

av **Lennart Axelsson (s)**

Riskkapital

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om riskkapital.

Motivering

Generellt sett råder ingen brist på riskkapital i Sverige idag. Enligt en rapport från europeiska riskkapitalföreningen hade Sverige under 2004 högst andel riskkapitalinvesteringar i förhållande till BNP i hela Europa.

Men statistiken ger en delvis skev bild av läget på riskkapitalfronten. Merparten av det riskkapital som ingår i undersökningen är nämligen s.k. uppköpskapital (buy out), dvs. riskkapitalbolag som placerar i mogna och etablerade företag. Dessa företag har redan en produkt och en marknad, investeringarna görs framför allt för att öka lönsamheten. Riskkapitalbolagen äger företagen i endast 3–5 år innan de säljs vidare.

Den formen av riskkapital kan i bästa fall ha en positiv effekt som finansiell smörjolja. I sämsta fall blåser den under kvartalskapitalismens värsta avarter och motverkar långsiktig utveckling. Att långsiktiga kapitalförvaltare som AP-fonder och försäkringsbolag placerar i sådana riskkapitalfonder är därför förvånande.

Betydligt viktigare för utvecklingen av företagande och sysselsättning är det riskkapital som riktas till företagen i ett tidigt skede, s.k. såddkapital, startkapital och expansionskapital. Dessa satsningar görs i företag som är på väg att utveckla en produkt och introducera den på marknaden.

Den typen av företag har det betydligt sämre ställt med kapitaltillgången. Framför allt är riskkapitalet väldigt ojämnt spritt. Företag som är etablerade kring Stureplan i Stockholm och i Malmö och Göteborgs city har i allmänhet inte svårt att skaffa riskkapital, betydligt svårare är det i skogslänen, i Bergslagen, i Norrland eller i Småland. Företagen ute i regionerna har också svårt med vanliga lån eftersom bankerna drar sig tillbaka till centralorterna.

Fel! Okänt namn på

Marknaden klarar alltså inte att förse behövande företag med det kapital de behöver för att växa. Inte minst till såddfinansieringen är det svårt att få till stånd ett jämnt finansieringsflöde över olika konjunkturfaser.

Samhället måste därför ta ett övergripande ansvar för att lånekapital och riskkapital når ut i hela landet. Almi företagspartners bolag ute i regionerna måste ha som en av sina mycket viktiga uppgifter att komplettera den finansiella infrastrukturen i de områden där det idag brister.

Villkoren för finansiering och krediter måste bli någotsånär likvärdiga över hela landet. Kapitaltillgången får i varje fall inte vara sämre i de delar av landet där svårigheterna att få företag att växa redan från början är stora.

Almi bör också bättre anpassa sin verksamhet till de lokala förhållandena. Almis styrelser bör vara väl förankrade såväl i det lokala samhället som i det lokala näringslivets aktiva företagare. Där lokala och regionala kreditgarantiföreningar bildats bör samhällets stöd också kunna kanaliseras genom dessa. Kraven på professionalitet i lånegivningen skall vara hög i Almis regionala bolag.

Regeringens satsning på kunskapsbaserade innovationer och företag i tidiga skeden inom Innovationsbron innebär att flera olika aktörer nu förs samman i en effektivare organisation. Inriktningen får dock inte begränsas till enbart kommersialisering av forskningsresultat på högskolorna. Det är lika viktigt att Innovationsbron söker sig ut i befintliga industriella miljöer och främjar de nya företag som avknoppas där.

Den viktigaste insatsen för att förbättra kapital situationen för svenska företag vore att låta AP-fonderna avsätta en mindre del av sitt kapital till riskkapitalinvesteringar för att stimulera framväxten av nya och växande företag. Idag har visserligen en av fonderna, 6:e AP-fonden en inriktning mot tidigare skeden. Men i praktiken har en stor del av satsningarna skett i medelstora ganska etablerade företag. AP-fonderna förvaltar ett kapital som idag uppgår till ca 650 miljarder kronor. Det skulle räcka med att i ett första skede avsätta 0,5 % av det till investeringar i ett tidigt skede för göra en stor skillnad för berörda företag. Detta riskkapital måste också placeras på ett sådant sätt att det verkligen når ut i regionerna. Detta bör lämpligen kunna ske via Almis regionala bolag.

Den motsättning som ibland målas upp mellan trygga pensionsplaceringar och riskkapital är i huvudsak konstruerad. Risker med en placering i ett onoterat företag är visserligen större än en motsvarande placering i ett noterat enskilt företag. Men genom att satsa på en grupp onoterade företag balanserar en riskkapitalfond de oundvikliga förlusterna i merparten av projekten med framgångarna i ett fåtal företag så att pensionärernas pengar är tryggade och risken sammantaget hamnar på en godtagbar nivå.

AP-fonderna skulle också kunna utgöra en välbehövlig motvikt till den allt mer utbredda kortsiktigheten och överbetoningen av finansiella värden inom näringslivet genom att vara mer aktiva i rollen som ägare av företag. Fonderna tillåts idag inte äga mer än 10 % av ett företag. Om fonderna tillåts ha större ägarandelar i sina största innehav skulle deras placeringar kunna främja ett långsiktigt och aktivt ägarskap i svenska företag.

Fel! Okänt namn på

Det grundläggande skälet till att AP-fonderna ska engagera sig i växande svenska företag är att pensionärerna har ett starkt intresse av att främja tillväxten i Sverige. I slutändan bygger ju våra pensioner på att svensk ekonomi och sysselsättning även i framtiden är stark. Pensionssystemets uppgift kan då inte enbart vara att skapa högsta möjliga avkastning för framtidens pensionärer. Det måste också medverka till ökad sysselsättning som genererar framtida pensionsinbetalningar. Jobben skapas numera också allt oftare i mindre och medelstora företag, inte de stora börsnoterade exportföretag i vilka AP-fonderna idag framför allt placerar sina pengar.

Stockholm den 3 oktober 2005

Lennart Axelsson (s)